וכן בגת איבעיא להו כרמלית מאי אמר אביי היא היא רבא אמר היא גופה גזירה ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה אמר אביי מנא אמינא לה דקתני וכן בגת מאי גת אי רשות היחיד תנינא אי רשות הרבים תנינא אלא לאו כרמלית רבא אמר וכן בגת לענין מעשר וכן אמר רב ששת וכן בגת לענין מעשר דתנן שותין על הגת בין על החמין בין על הצונן ופטור דברי ר' מאיר ר' אלעזר בר' צדוק מחייב וחכ"א על החמין חייב על הצונן פטור מפני שהוא מחזיר את המותר תנן לא יצא החייט במחטו סמוך לחשיכה שמא ישכח ויצא מאי לאו דתחובה לו בבגדו לא דנקיט ליה בידיה ת"ש לא יצא החייט במחטו התחובה לו בבגדו מאי לאו בערב שבת לא כי תניא ההיא בשבת והתניא לא יצא החייט במחטו התחובה בבגדו בע"ש עם חשיכה הא מני רבי יהודה היא דאמר אומן דרך אומנתו חייב דתניא לא יצא החייט במחטו התחובה לו בבגדו ולא נגר בקיסם שבאזנו ולא סורק במשיחה שבאזנו ולא גרדי באירא שבאזנו ולא צבע בדוגמא שבצוארו ולא שולחני בדינר שבאזנו ואם יצא פטור אבל אסור דברי ר"מ ר' יהודה אומר אומן דרך אומנתו חייב ושאר כל אדם פטור תני חדא לא יצא הזב בכיסו ואם יצא פטור אבל אסור ותניא אידך לא יצא ואם יצא חייב חטאת אמר רב יוסף לא קשיא הא ר"מ הא ר' יהודה א"ל אביי אימור דשמעת ליה לרבי מאיר במידי דלאו היינו אורחיה במידי דהיינו אורחיה מי שמעת ליה דאי לא תימא הכי אלא מעתה הדיוט שחקק קב בבקעת בשבת לר"מ הכי נמי דלא מחייב אלא אמר רב המנונא לא קשיא כאן בזב בעל שתי ראיות כאן בזב בעל ג' ראיות מ"ש זב בעל שתי ראיות דחייב דמיבעי ליה לבדיקה זב בעל ג' נמי מיבעי ליה לספירה לא נצרכא אלא לבו ביום והא מיבעי ליה כדי שלא יטנפו כליו א"ר זירא האי תנא הוא דאמר כל אצולי טינוף לא קא חשיב דתנן הכופה קערה על הכותל אם בשביל שתודח הקער' הרי זה בכי יותן אם בשביל

שלא

וכן בגת. לקמיה מפרש לה: **כרמלית.** כגון בקעה דמדרבנן הוא לאסור להכניס ולהוציא: **מהו.** לעמוד ברה"י או ברה"ר ויוציא ראשו לכמחלה לתוכו וישתה: **היא היא.** כשם שאסרנו זו במשנתנו כך זו אסורה: **היא גופה.** אפי' יוציא הכלי מתוכה לרשות היחיד או מתוכה לרה"ר מדרבנן בעלמא הוא: **ואנן ניקום ונגזור.** הושטת ראשו אטו הוצאת כלי: **אי נימא רה"י.** כגון גבוה י' וקאמר דלא יעמוד ברה"ר וישתה לתוכה תנינא: **ואי רה"ר.** כגון אינה גבוה ג': **לענין מעשר.** דשתיה על הגת ממש שלא עקרו משם להוציאו חוצה הויא שתיית עראי ופטור ממעשר כל זמן שלא ירד לבור שהוא גמר מלאכתו למעשר אבל להוציאו משם הוי קבע שאין בדעתו להחזיר המותר ואע"ג דלא נגמר מלאכתו למעשר אסור: **בחמין.** שמזגו בחמין סוב אינו ראוי להחזיר המותר שלא יחמיץ את היין מחמת החמין: **מאי לאו דתחובה בבגדו.** שאין דרך הוצאה בכך ואפי' הוציאה לרשות הרבים משחשכה שבות בעלמא הוא וקא גזר סמוך לחשכה אטו חשכה אלמא גזרינן לאיסורי שבת גזירה לגזירה: **כי תניא ההיא בשבת.** עלמה דחדא גזירה איכא גזירה תחובה בבגדו אטו היכא דמפיק בידים: **אומן.** המוציא דרך אומנותו שהוא רגיל לצאת לפרקים כן במזיד חייב דהשתא לדידיה ליכא אלא חדא גזירה דגזרינן סמוך לחשכה אטו חשכה: **בקיסם שבאזנו.** קיסם ארוך ושוה כעין סרגלא שמסרטטין בה ספרים שקורין ויר"א בלע"ז ובו משוין את הנסרים כדרך נגרים שלנו משוים בנטיית קו. ולי נראה שכל השנויין כאן אינו אלא שנותנין אותו בני האומנות עליהן בצאתם לשוק כדי שיכירו מאיזו אומנות הוא וישכרוהו למלאכה: **סורק.** בגדים שקורין פולור"ש: **במשיחה.** הוא קושר הקולים שקורין קרדונ"ש וגם את הבגד תופר ומחבר בו ב' ראשין כשמותחו על יתדות האומנות לחובטו במקלות לזקוף את שערו: **אירא.** הוא למר או למר גפן שסותם בו פי הקנה לאחר שהניח בתוכו פקעיות הערב ומשייר בנקב מלא חוט לאריג וזורקו לקנה והפקיע מתגלגל לתוכו ולצאת אינה יכולה שנסתם הנקב: **דוגמא.** מעט למר לצבוע אדום ומעט לצבוע שחור וכן בכל מיני צבע שמראה בהם דוגמא לאמר כזה תרצו או כזה תרצו: כיס שעושין לזב וקושרו לפי האמה לקבל בו את הזוב: **הא רבי יהודה.** דזו דרך הוצאתו בכך: **במידי דלאו היינו אורחיה.** כגון כל אלו השנוין למעלה אין דרך הוצאתו אלא ביד אפילו לאומן אלא בשעה שהוא רוצה להכריז לעצמו שהוא אומן אבל כיס לזב אין דרך הוצאתו אלא בכך מי שמעת ליה דפטור: **דאי לא תימא הכי.** דמודה ר"מ בהני שכל דרכו בכך: **הדיוט שחקק קב בבקעת.** הואיל ואינו אומן ואין דרך חקיקה בכך הכי נמי דפטור לרבי מאיר א"כ לא מחייב ר' מאיר בשבת אלא אומנין אלא על כרחיך הואיל וכל דרך חקיקתו של זה בכך מיחייב והכא נמי הואיל וכל דרך הוצאה זו לזה בכך חייב: **זב בעל שתי ראיות.** חייב לפי שהכיס צריך לו לבדוק עצמו אם יראה עוד שלישית ויהיה זב גמור לקרבן וכיון דצריכה לו הויא ליה לדידיה דרך הוצאתו בכך: **מיבעי ליה לספירה.** דכתיב (ויקרא טו) וכי יטהר הזב וספר לו שבעת ימים ז' נקיים וצריך הוא לכיס לברר לו היום בנקיות שאילו יראה באחד מהן יסתור את הכל דבעינן לרופין דכתיב לטהרתו (שם) טהרה אחת לכולן שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן (נדה לג:): **לבו ביום.** באותו יום שבת ראה הראיה שלישית דזוב אינו צריך לכיס כל אותו היום שאין אותו יום ממנין הנקיים: **לא חשיב.** הלכך לאו דרך הוצאה היא לו: **כפה קערה על הכותל.** שיורדין גשמים עליו: **הרי הוא בכי יותן.** דאחשבינהו להנך משקין הראה בדעתו שצריך להן ואע"ג דלא ניחא ליה נפילה שנפלו על הפירות לאחר זמן הוו מוכשרין דתנן (מכשירין פ"א מ"א) כל משקה שתחלתו לרצון אע"פ שאין סופו לרצון מכשיר:

שלא

דמחייב בשעת בליעה אלא אהוצאה מחייב נמי בשעת בליעה כדפרישית ורש"י מיירי בענין אחר בהמוצא תפילין (עירובין דף לט:) ובפ"ב דעירובין (דף כ. ושם) פירשתי ונראה דאע"ג דהלכה כר"מ בגזרותיו בהא דאמר לא יעמוד ברה"ר ומטלטל ברה"י או איפכא לית הלכתא כוותיה אלא כרבנן דשרו כדמוכח בהמוצא תפילין (שם דף לח:) דאמר מתני ליה רבי חנינא בר שלמיא לחייא בר רב קמיה דרב לא יעמוד כו' א"ל שבקת רבנן ועבדת כר"מ:

אמר אביי מנא אמינא לה. דגזרינן גזירה לגזירה דוקא בהוצאה גזר אביי וכל הנהו דמייתי ראייה איירי בהוצאה אבל בעלמא לא גזר דהא כרים בילה (דף ג.) פריך אביי למאן דגזר בילה שנולדה בי"ט אטו פירות הנושרים היא גופה גזירה ואנן ניקום כו':

אלא לאו כרמלית. ואע"ג דאין כרמלית בכלים האי גת כיון דמחובר לקרקע לא שמיה כלי:

ואם יצא פטור אבל אסור דברי ר"מ. והא דתנן בפרק במה אשה (לקמן דף סב.) ואם יצאה אשה במחט הנקובה חייבת חטאת התם לגמרי דרך הוצאה בכך וכן נמי הא דאמר ר"מ אם (א) שבת והוציאה בפיו חייב התם נמי דרך להוציא המאכל בפה:

כל אצולי טינוף לא קא חשיב. אע"ג דהוי אורחי' בכך כיון דלא הוי אורחיה אלא משום אצולי טינוף לא חשבינן הוצאה כי אורחיה תדע דהא הכופה קערה בשביל שלא ילקה הכותל אינו בכי יותן אע"ג דניחא ליה שנופלים המים ברחוק מן הכותל ע"י הקערה כיון דלא ניחא ליה אלא משום אצולי טינוף לא חשבינן ניחותא לגבי הכשר ה"נ לא חשיב הוצאה כי אורחיה ופריך התם לא ניחא ליה בהני משקין כלל הכא ניחא ליה בהאי כיס לקבולי בי' זיבה ובכה"ג שמקבל מים לאצולי טינוף חשוב משקה לרצון כדמוכח מסיפא וכי היכי דחשיב משקין המתקבלין אע"ג דלאצולי מטינוף (ב) משום דאחשבינהו קבלתן ה"נ חשיב כיס המקבל זיבה לאצולי מטינוף הוצאה כי אורחיה:

ושבתוכה

עין משפט נר מצוה

עח א מיי' פט"ו מהל' שבת הלכה ג סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שנ סעיף א:

עט ב מיי' פ"ה מהל' מעשר הלכה טו:

פ ג מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה כו סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' רנב סעיף ז:

פא ד ה מיי' שם הלכה לא וסמג שם טוש"ע א"ח סי' שא סעיף יג:

פב ו מיי' שם הל' כב טוש"ע סעיף יג:

פג ז מיי' פי"ב מהל' טומאת אוכלין הל' ג:

תורה אור השלם

ו וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם: ויקרא יא לח

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ואם יצא וכו' ר' מאיר אם היתה שבת והוציאו בפיו: (ב) ד"ה כל וכו' אע"ג דלאצולי מטינוף הן משום:

גליון הש"ס

גמ' כל אצולי טינוף וכו'. עי' לקמן דף ע"ב תד"ה ומתוך: תוס' ד"ה אמר אביי וכו' דוקא בהוצאה וכו'. עי' עירובין לח ע"א תד"ה אלא אמר אביי: ד"ה אלא לאו וכו' דאין כרמלית בכלים. כמו שפירש"י לעיל ח ע"א ד"ה פחות:

רב נסים גאון

רבא אמר היא גזירה וניקו לגזור גזירה לגזירה. וגזירה היא הזכורה בפרק עושין פסין (עירובין כ) גזירה דילמא חזי ליה לאיבוס דמיקלקל ושקיל ליה לדוולא ומפיק ליה, והדר ליה לאידך גיסא נמי דמיקלקל ומנח ליה ומפיק ליה מרה"י לרה"ר. ואיתא במסכת יום טוב בפרק המביא כדי יין (דף לו) אמרו כל דבר שמותרו חוזר ולא קבע, וכן השותה על הצונן פטור מן המעשר מפני שמחזיר את המותר. אלא אמר רב המנונא לא קשיא כאן בזב בעל ב' ראיות וכאן בזב בעל ג' ראיות. ומה הפרש בין זב הרואה ב' ראיות ובין זב הרואה ג' ראיות, וזכור במשנה בפ' מגילה נקראת (דף ח) אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה ג' אלא קרבן. ובתלמוד ברוו הדבר ופירשו מן הכתוב, מנה הכתוב שתים וקרא טמא דכתיב (ויקרא טו) איש איש כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא, הזכיר הזיבה ב' פעמים, וכן אמר טמא ודן עליו ליטמא בב' ראיות. וחזר ואמר (שם) וזאת תהיה טומאתו בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו טומאתו היא, מנה הכתוב ג' וקרא טמא, הזכיר הזיבה ג' פעמים וכן אמר טמא. ואם בב' ראיות דן עליו ליטמא ובב' ראיות אינו דין שיהא טמא שעד שלא ראה ג' ראה ב', ומאי (כר') אהני לן האי קרא אחרינא. ונמרי' מרבנן פירושא דיליה ב' ראיות לטומאה וג' לקרבן. ובמשנת זבין בפרק ב' ראה ראייה ראשונה בודקין אותו וכו'. ר' אליעזר אומר אף בשלישית בודקין אותו מפני הקרבן. ובן עוד לדבריהן זב בעל שלש ראיות נמי מיבעי ליה לספירה, א) עיקר דיליה בקרא לפום מאי דגמרינן בפירושיה, והוא שאמר הכתוב (ויקרא טו) וכי יטהר הזב מזובו וספר לו שבעת ימים, ואמרו בתורת כהנים שבעת ימים יכול בין סמוכין ובין מפוזרין, ת"ל לטהרתו שתהא טהרתו אחת כלומר צריך שיהיו ימי הטהרה רצופין כדי שלא תפסיקם טומאה, ואם יראה במקצתן זיבות הרי סתר כל מה שעברו עליו מימי הספירה וחייב לספור אחר שיטהר מטומאתו ז' ימי טהרה מתחלה עד שימלאו לו כולם בטהרה והוא טהור. ובמשנת זבין בפרק א' אמרו אבל אם ראה זוב אפילו יום ז' סותר שלפניו. ובמסכת נדה בפרק המפלת (דף כו) אמר ליה גזירת הכתוב היא זיבה גמורה סותרה כל ז', צחצוחי זיבה לא סתרה כל ז'. ובפ' בנות הכותים (נדה דף לו) בעי רמי בר חמא פולטת שכבת זרע מהו שתסתור בזיבה רואה היא וכו'. וליטעמיך זב גופיה היכי סתר, אחרי טהרתו אמר רחמנא שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן, אלא מאי אית לך למימר שלא תהא טומאת זיבה מפסקת ביניהן. ובפרק כל הזבחים (דף נח) תנינא אמרו אמר לו ר' עקיבא מצינו בזב ובזבה ושומרת יום כנגד יום שהן בחזקת טהרה וכיון שראו סתרו. ובסוף הפרק הא' מן כריתות (דף ח) אמרו הא קמ"ל דווקא דראה בלילי ח' אבל ביממא דח' לא דקבבר כל ראיה שהיא סותרת אין מביאה לידי קרבן, ובפסחים בפ' כיצד צולין את הפסח (דף פא) ובנזירות בסוף פרק הרעי נזיר (דף מו) אמרו תאני ר' אושעיא אבל הרואה זב בשביעי סותר שלפניו, ורבים כמו אלה. ובנזיר אמרו עוד והימים הראשונים יפלו מי שיש לו אחרונים סותר כו', כי טמא נזור הטומאה סותרת הכל ואין התגלחת סותרת הכל כו'.

א) [לפנינו בגמ' איתא לספירה].

מסורת הש"ס

א) עירובין לט., ב) [גיטין ג. וש"נ], ג) עירובין לט: מעשרות פ"ד מ"ד, ד) [וכן עיקר מפני שהוא מחזיר כו' אינו במשנה דמעשרות רק בעירובין], ה) תוספתא פ"א, ו) [עי' מה שפירש בערוך ערך קן], ז) חולין עו. מכשירין פ"ד מ"ב, ח) כתובות נו.

לעזי רש"י

וידר"א. סרגל.
פולדר"ש [פולצ"ש]. כובסים (הדורכים או הלוחצים או החובטים בבגד כדי לאשפרו).
קרדונ"ש. דרדרים.

מוסף רש"י

כרמלית מאי. מהו שיעמוד בכרמלית וישתה ברה"י או ברה"ר (עירובין צט.). היא היא. כי היכי דלא יעמוד ברה"ר וישתה ברה"י, כך לא יעמוד בכרמלית וישתה ברה"י (שם). היא גופה גזירה. אי דעיל לגביה כלי ליכא איסורא דאורייתא אלא גזירה דרבנן, דלא ליתי לאפוקי מרה"י לרה"ר, ואנן ניקום ונגזור. שתיה אטו הכנסת כלי (שם). גזירה לגזירה. הא דאמרינן בכולי הש"ס אין גוזרין גזירה לגזירה, מהאי קרא נפקא (ויקרא יח ל) ושמרתם את משמרתי, עשו משמרת, כלומר גזירה, למשמרתי, לתורתי, ולא משמרת למשמרת, שלא יעשו גזירה לגזירה (ביצה ג.). שותין על הגת. עומד על הגת ושותה, דכל זמן שלא הוליכו לחוץ לאו שתיית קבע הוא ופטור מן המעשר, בין שמזגו בחמין בין שמזגו בצונן (עירובין צט.). מחייב. במזיגה שמזגו משוייה ליה קבע (שם). על החמין חייב. דלאו ראוי להחזיר המותר שמקלקל היין, הלכך כי מזג ליה בחמין לאלתר למשתיה כוליה מזג ליה ומשוייה ליה מזיגה קבע, אבל מזיגה צונן לא משויא ליה קבע דילמא שתי פורתא ומהדר ליה, הלכך כל כמה דשתי הוי ארעי, ומתני' דקתני וכן בגת ר"מ היא וקתני לא יעמוד ע"ג קרקע וישתה בגת בלא הפרשת מעשר אלא"כ הכניס ראשו ורובו לגת (שם). לא יצא הזב בכיסו. שתולין לו באמתו לקבל זוב ולבדוק מנין ראיותיו. שאינו תכשיט לו (לקמן נג.). הרי זה בכי יותן. אם נפלו אח"כ על הפירות אפילו לאחר זמן, הוכשרו דאחשבינהו להנך משקין להנחת קערה וניחא ליה בהך נפילה, אפילו לא אחשבינהו לצורך הך פירות, כי יותן קרינא ביה, דניחא ליה בהך נפילה (חולין טז.).

רבינו חננאל

וכן בגת. איבעיא להו מהו לעמוד בכרמלית וישתה ברה"י או ברה"ר אע"פ שאינו מכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה. אמר אביי היא היא, כלומר אסור. רבא אמר היא גופה גזירה להכניס ראשו ורובו למקום ששותה משום חששא שמא יוצא מרשות לרשות ליקום וניגזור בכרמלית לחייבו להכניס ראשו ורובו העומד (ברה"י) [בכרמלית] ושותה (בכרמלית) [ברה"י] למקום ששותה, אנו עומד ברשות [הרבים] ושותה ברה"י שהוא עצמו גזירה גוזרין עליה שמא יוציא מרשות לרשות, אלא מותר בכרמלית. ובקיש [אביי] להביא ראיה לדבריו מסיפא דקתני וכן בגת, כלומר הגת ככרמלית הוא ואסור. ודחה רבא ואמר האי דקתני וכן בגת לענין מעשר, והכי קאמר כשם שהעומד ברה"י ושותה ברה"ר אינו מותר לו לשתות אא"כ יכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה. כך בגת לענין מעשר אינו מותר לו לשתות מן היין שבגת קודם שיעשר אלא אם הן צונן שיתכן לו להחזיר המותר, אבל בחמין שמפסידין היין ואי אפשר לו להחזיר המותר אסור לו לשתות שכיון שמזגו בחמין נקבע למעשר ואסור. ואקשינן עליה דרבא מהא דתנן לא יצא החייט במחטו שהוא גזירה לגזירה, כי זו המחט היא תחובה לו בבגדו וגזרינן עליה שלא יצא בה בבין השמשות שמא יצא בה במחט התחובה בבגדו בשבת, וגזרינן בה בשבת שמא יצא במחט בידו. ושני רבא הכי הא דתנן לא יצא החייט במחטו כשאוחז המחט בידו, וגזרינן עליה בין השמשות שמא יוציאה בשבת דחדא גזירה היא, ומהא דתניא בהדיא במחט התחובה לו (והברייתא דתניא במחט התחובה לו) בבגדו והעמידה בשבת עצמה וגזירה שמא יוציאנה בידו דחדא גזירה היא. והא דתניא בהדיא במחט התחובה לו בבגדו ע"ש עם חשיכה, אוקמה כר' יהודה דאמר אומן דרך אומנותו חייב, כלומר החייט חייב במחט התחובה לו בבגדו כאחד המוציאה בידו דלאו גזירה לגזירה היא. תני חדא לא יצא הזב בכיס שלו ואם יצא פטור אבל אסור, ותניא אידך לא יצא ואם יצא חייב חטאת, קשיין אהדדי. ופריק רב יוסף לא קשיא הא ר' מאיר הא ר' יהודה, ונדחת זו. גם פירק רב המנונא דהא דקתני פטור, בזב בעל שלש ראיות והא דקתני חייב חטאת, בזב בעל ב' ראיות דבעי ליה כיס שאם יראה אחרת חייב קרבן.